ՓԻՍԱՆԻՐԱՏ — ՅԱՐԵ — ԹՎ — 1041 — ԵՓԵՐՎԱՐԻ — 12 — ՇԱԲԱԹ — 1841

ԳԻՆՈՒՄԱՆԴ

Գարեկան գին կ՝ Պոլսոյ համար 180 դր.
» Գաւառաց » 40 մէճ
Ձեռամեայ կ՝ Պոլսոյ » 90 դր.
» Գաւառաց » 50 մէճ
Խարտանքի թիւերուն գին 50 փարա
Գովազդաց տողը մէկ անգամի համար 2 գրուշ, երկու անգամի համար 60 փարայ, աւելի անգամներու համար 40 փարայ։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ 12 ՅԱՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գեորգիանաժողովոյ առաջին նստոյն առանց Գաղղիոյ ներկայութեան դումարուելու դադրիացաւ որովհետև Ֆանր եկած է։

Պօրսէն եկած հեռագրաց նայելով Գաղղիական լրագիրներն այս բանը Գաղղիոյ դէմ անարդանք կը համարին եւ հեռաւորաց դառն դանդատներ կը թնեն։

Ամառուան՝ անցեալ մէկուն՝ մէկուն՝ Լիոդերիմ օրագրին՝ ըլլած խօսքերը

«Գեորգիանաժողովին նիստերուց դադարելու բոլոր դեսպանները կարդացած պիտի ըլլան։ Գաղղիոյ դեսպանին բացակայ եղած ժամանակ Պրեւելեան խնդրոյն դրաղելնան վրայ որ Գերմանաց Ա. ի օրէն՝ Լիմիր Գաղղիոյ հոգոր եւ վիհանձն ձեռքէն դրեթէ անցած է։

Եվ այս կրանիկ պահ մ՝ առնցած պիտի ըլլայ՝ որ առանց Գաղղիոյ դադարակցութեան՝ յետոյ Գոյսեր երեսփոխանին գլխացը նոսած՝ դիտի ուրիշ ոչն գործն օրոյ կիսատանան Համար ժամանակաւ Սենդիա քանն գրատարդի մէջ իր արիւնը Գաղղիացւոց արեան հետ խառնած է։

«Աւստրիոյ Համար Լամբրանիացւոց (Բրուսիացւոց) առաջորդած ոյդ գաւանութեան խնդիրն անանդի եղած պիտի ըլլայ վասն զի Գ. Պիսմարքի եւ Ալեցեամ իշատաւորին առջեւ Ի բարոյոյ հաստատութեան առաջին որարտաւոր տեղած պիտի ըլլայ։

«Իտալիոյ լիսաղը գեւարանոց շրջեցած պիտի ըլլայ՝ գեսպանաժողովին բոլոր գեսպանները կարդացած պիտի ըլլան։ Գաղղիոյ դեսպանին բացակայ եղած ժամանակ Արեւելեան խնդրոյն դրաղելնան վրայ որ Ֆրանսայ Ա. ի օրէն՝ Լիմիր Գաղղիոյ հոգոր եւ վիհանձն ձեռքէն դրեթէ անցած է։

«Գեորգիանաժողովին մ՝ առաջին Գաղղիոյ դեսպանն եղած՝ Գերմանիոյ գլխացը նոսած՝ դիտի ուրիշ ոչն գործն օրոյ կիսատանան Համար ժամանակաւ Սենդիա քանն գրատարդի մէջ իր արիւնը Գաղղիացւոց արեան հետ խառնած է։»

Գաղերազգին դրոյ եկած լուրերն այս միջոցիս խիստ հակասական են։ Ֆրանսիացւոց հեռագրերուն նայելով՝ խաղաղութիւնը միշտ իրենցն է։ Իսկ Գաղղիացւոց հեռագրերուն նայելով՝ անդ ամեն իրենք յաղթող եղած են եւ Բրուսիացիք յաղթուած են։

Այս հակասութեանց մէջէն ճշմարտութիւնը գտնել ու երեւան հանել դժուարին ըլլալով՝ երկու կողմանց հեւուագրաբերը պարզապէս հաստատակնէ գրա ուրիշ բան չենք կրնար ընել։

Վակոյն չէղբ երիրներէ եկած լուրերը շատ անգամ ճշմարտութիւնը երեւան հանելով կը ցուցնեն որ եկած հեռագրերուն մէջ չափազանցութիւններ կան։ Մնաւանդ Բրուսիացւոց կողմանէ։

Նարբիէն (Զուիցերիա) եկած լուրերը՝ Գլիֆ քի պրոբանան եւ Գուրպարքի ու Ցիրմերի մէջ եղած կռիւներուն վրայ տեղեկութիւններ կուտան։ Պրոյսէ կը տեսնուի թէ Գաղղիացիք այն կողմերը մեծ յաջողութիւններ ձեռք կը բերեն։

Ամստրատիկ լիրեալ լուրերը։

Յունիսի 10 յունիսը։—Գերմանական զօրաց Գէլֆիոյի առջեւ թնդած թոյնց ճգանքը գաղղիական պահակաց զօրաց քաջութիւնը կանգնեցնելու։ Բրէնիէ կը գրեն թէ յունիսի շին կրաւորացաց ըրած նոր յարձակումը բոլորովին ի դերեւ. երեւ եւ 600 մարդ կորսնցնելէ ետեւ։ Գաղղիացիք յանկարծակի յարձակմամբ մը Գաղիի գնդը եւ ուս ին գերմանացւոց ձեռքէն։

Յունիսի 10 յունիսը—Գէլֆեան կը գրեն թէ Գերմանական բանակը Գաղղիացւոց զարձուցիչ ուրիշ ոչ ոչ ինչան Գաղղիացւոց ձեռքը։ Գերմանացիք պատերազմի դաշտէն խուճապաւ քաշուեցան՝ իրենց մեռելներն ու վիրաւորները հոն թողլով։ 800 մեռեալ եւ 1500 վիրաւոր գտնուեցան հոն։ Գաղղիացիք կրամնի վրայ կը քաշեն։

Յունիսի 11 յունիս։—Ֆրանս-Զուիցերական սահմանագիծէն եկած լուրերուն նայելով գրաս սահմանագիծը ազատուելու Զուիցերիոյ կողմէ հաստատուած ալ կը հաստատուի։ Գէրանի հրամանատարն ալ կը հաստատուի։ Գերմանիոյ գերմանական բանակը կատարելապէս յաղթուեցաւ։ եւ փարիզ հանդան առջեւը գոյութիւն ունեցող կոբլիցարիի զօրաշարերէն ճանապարհը բոլոր օրը։ եւ մինչեւ գիշերուան մէջ անցաւ։ Վիլերան քանի զոր ասիոյ կիսատանին մը (3000ի չափ մարդ) դերի ինկան Գաղղիացւոց ձեռքը։ Գամենասէս պարպարոյ, ռաքանիմիերով եւ զրեռոյ ու գինքով լցուն հարիւր լուսոր կան։ Ալսաի մէկ մասն մինչ մինչ Գէրիոյի զաշարման վերնադրան կ՝ոյսաւ։»

Այս անյաջողութեանց պատճառաւ է որ Մանիֆէսիոյ զօրապետը Գերաէրի սպանիանան դացած է։

Գաղղիական տպագրեն եկած տեղեկութիւն եւ բրած գիւղացիական ելեկերն ամեն տեղ ջիրմ հանակարութիւն կը դրդռեն։

Ամէնքի Հրդեհական—Ինկատութիւն անուն լրագրին պատմած հեռաւորագրերուն նայելով գրաս սահմանագրութիւնը պահպանող Զուիցերիոյ կողմէ հանանաստան ալ կը հաստատուի։ Գերատերի հրամանցած գերմանական բանակը կատարելապէս յաղթուեցաւ։ եւ փարիզ հանդան առջեւ

յաջողութեամբ կը շարունակէ։ Մեր կողմանէն է 2 ոտոյ եւ 1 մարդ մեռած, եւ 1 ոտոյ եւ 6 մարդ վիրաւոր։ Պորպոքի բանակը Գէլիօրի պաշտօնը վերցնելու, ի գուր աշխատելէ ետեւ, Վէրտէրի յարձակումը դիմադրութեան երեւէն ետ կը քաշուի։

Սէն-Բանիէն 20 յունվ.

Պոլոճնական,—Առաջին բանակն երէկ պայծառ յաղթութիւն մ՚ըլաւ, որուն էջ զօրապետին Լոբոնի զօրքերն ալ մասնակից եղան։ 6 թնդանօթ եւ 10000 ի չափ գերի առինք։ Այժմ սեղ թշնամւոյն բանակին ցիր ու ցան փախչելուն նշանները կը տեսնուին։ Մեր կորուստին որքանութիւնը դեռ ստուգուած չէ։ Բայց զոհերուցն ուելի մեծ է։

Տիժոնէ 22 յունվ.

Գաղղիացիք այսօր նորէն յարձակում կրկցին, բայց բոլոր զիներուն վրայ Բրուսիացիներն ետ մղեցին, գանք եւ անդենամբ հարուածելով եւ 8 հրաձիգ ու հօթվիի գիրքերը ձեռնունեն կորզելով։ Կարիպալդի Տիմոն վերադարձաւ անվնաս բարեմաղթեան կենդանիներուն եւ առաջանակուոց հիւանդաբանները լիզուցին։

Լիլ 22 յունվ.

Քանպրէ ռմբակոծեցաւ այսօր։

« Գալական

Պօրաս 23 յունվ.

Փարիզէն յունվ. 20 առաւաւտեան օդապարիկով կը ծանուցանեն։—Ընդհանրակոծութեան գիշերը՝ մինչեւ 18 յունվար, 76 մեռելոյ եւ 215 վիրաւորի կը հանին։ Յունվ. 19ին պրուսական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Վինսա զօրապետը Մոնրվիլոն կ՚ելաւ։ Եւ Պոնմար զօրապետն ալ Պիւանվիլը։ Տիւքրօ զօրապետին ալ թեւը վնասելի կոմը հրացանի մեծ կռիւ մը կը շարունակէր։ Ուրբաթ առաւաւտեան գինուորական տեղեկագիրը կը ծանուցանէ թէ հինգշաբթի բոլոր օրը հակառամարտ մ՚եղաւ։ Թշնամին յառաւաւտուն յանկարծակի կռիւ եղաւ քանի մը գիւղերը կորսնցուց, բայց ետեւդին թնդանօթներու։ Կրակը Գաղղիացւոց յարձակող զօրքերն սոսկեցաւ որ առաւաւտեան մաղլցելով եկած բարձունքներէն գիշերը ետ քաշուին։ Զօրաց եւ ազգային գրոհազան զօրաց հոգին խիստ լաւ է։

Լիսիէ 22 յունվ.

Թշնամին այսօր Գէրնէ՚ի վրայ յարձակեցաւ, բայց ազգային պահապան զօրքերէն ետ քշուեցաւ։

ՊՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹԻՒՆ
ԷՋԱՅԻ ՈՒՄՇՈՒՄԻ

11 յունվ. երկուշաբթի երեկոյեան	47	19
12 » երեքշաբթի առաւօտ		
բացուելուս	47	12
կէս օր	47	12

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերջապէս Սուլթանը նիկիսի ընդհանուր կառավարիչ Բէսիմ փաշային միջնորութեան ասասիանն եւ սատիկ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան չընդունեց։

Նմանապէս Նէգիբ փաշային ալ առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան չընդունեց։

Ուրբաթ օրը՝ կէսօրէն ետեւ՝ մայրաքաղաքիս Ռուսաց դեսպան Ինկնաթիէֆ Եղբարգիսը Մեծ Նպարքային ապարանքն երթալով երկար ատակցութիւն մ՚ըրաւ։ Նորին Բարձրութեան հետ։

Շաբաթ օրն ալ Անգլիոյ դեսպանը Բ. Դուռն երթալով՝ նմանապէս երկար տեսակցութիւն մ՚ըրաւ։ Մեծ Եպարքոսին հետ։

Կիրակի օրը ոչաւարին դարձեալ պաշտօնական մէջ պաշտօնապէս եւ անպաշտօն նախարարաց ժողով մ՚եղաւ։ ընդ նախագահութեամբ Մեծ Եպարքոսին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այսօր Յովհաննաղբութիւնը վերաբերութեան առնուած է։

Մենք կը յուսայինք որ Ժողովուրդին մէջէն ձեռնհաս անձինք կը փութային դրագրոց միջոցաւ։ խորհուրդու կարծիք յայտնել։ բայց կը գիտենք որ ցաւալի անտարբերութիւն մը կը տիրէ։

Ցնորարերութիւնը մեռելութեան դրոտակնիք է։ եւ օրինաւոր շարժումի կենդանութեան նշան։

Անոնք որ միայն երեւոյթանոկան ընտրութեան մասնակցելով կը կարծեն որ իրենց պարտքը կատարած կը լան, կը սխալին։ օրէնքը ժողովրդին համար է։ եւ ոչ ժողովուրդը օրէնքին։ ընդհանրապէս ժողովուրդին ուղղուելն օրէնքներ՝ ընդունած, վավերացուած որոշագրուած ու հաստատուած են։ թէպէտ ժողովուրդն ուղղակի չի կրնար օրէնքներ դնել։ բայց կրնայ իր հաստատակաց կարծիքը օրինաւորապէս ներկայացնել երեսփոխանական ժողովին։

Վերաքննութեան առնուած մասն այսօր թաղական մասնակցարար թեան դէպ ի ներ է։ ուստի իբրեւ. ազգային անհաս կը վարեմ իմ մասնաւոր կարծիքս յայտնել զարգ առաջարկութեան մը։

Յահմանագրութեան հաստատութենէն ի վեր չատ մը թաղերու մէջէն թաղական խորհրդոց նախագահը գիտցուեցաւ ձայներ բարձրացան եւ կը բարձրանան մինչեւ հիմա։

Ցարակոյս չկայ որ այդ գիտցուեցաւ մեծ մասը դպրոցաց համար են, վասն զի թէպէտ Յահմանագրութիւնը կը տրամադրէ որ դպրոցաց հոգալութիւնը թաղական խորհրդոց ձեռքն ըլլայ, բայց չատ անգամ անտնուռած է որ բնաւ. երբէք դպրոց կառավարելու յարմարութիւն չունեցող անձինք դպրոցներ դնեն, որոնք գիտութիւն եւ դիտութիւն միանդամայն տալ կունենան։

Ուստի կ՚ուզենք որ դպրոցական տեսչութիւնները թաղական խորհուրդներէն զատուին անկախաբար, եւ բարոյական եւ ուսումնական մասին պատասխանատու լլլան կրթութեան խորհրդոյ, իսկ միայն նիւթական մասին՝ թաղական խորհրդոյ։ քան որս մ՚ թաղական խորհուրդ ներքին պիտի ստանան տեսչութիւնք գպրոցաց ամենուին ծախսոց դումարը։ զոր ակնոյ է որոշէ թաղական ընդհանուր ժողովը։

Այս առաջարկութեան գործադրութիւնը բաւական զօրաւոր միջոց մ՚է թաղերու մէջէն անհաճոյ դիրքերու ու դիտութեանց ու դիտութեանց լարձուելուն։

Դենիսեան

Ահա ասիկ Ջինդեան երիրորդ օրն Ազգային ժողովոյ եւ խորհրդոց առ Ս. Պատրիարքն մասու ցած շնորհաւորութեան առթիւ՝ Քաղաքական ժողովոյ ատենադպիր Նուսուֆեան Աֆն. Տիդրան էֆենտիին ամենուն կողմէ ներկայացուցած ուղերձին պատասխանը։

Սրբազան Հայր։

Տէրունական առաքելական շնորհաւորութեանը առթիւ Ձեր Սրբազնութեան ներկայանալու պատիւը ունենալով կրկնակի պարտաւորութիւն մը կը փութամք կատարել։ Նրատան առաջք որ այս մասին փարիզեան բարոյ ճիւղերու ներկայացուցիչներուն եւ մայրաքաղաքիս պատուոյժան թաղական խորհրդոց պատգամաւորներուն զգացմանց թարգմանն ելլալ։

Ազգ։ վարչութեան եւ թաղական խորհրդոց այսպէս միահամուռ հաւ ներկայանալը ապացոյց մ՚է թէ որքան անհաճոյ սիրոյ եւ խորին համակրութեան զգացումներ կը տածեն առ Սրբազնութիւն Ձեր։ եւ թէ իրենց մէջ կատարեալ միաբանական հոգի մը կը տիրէ Ազգին օգտին համար ծառայելու։ որոյ ծանրակրչիս մասը Ձեր Սրբազնութեան վրայ կը դանուի։ Կրկնակի պարտաւորութիւն մը կը կատարենք ըսի, առաջինն է Ս. Գրքին դնան շնորհաւորութիւնը։ եւ երկրորդն է մեր ուրախակցութիւնը յայտնել Ձեր Սրբազնութիւնը ազգնագրի հիւանդութենէ մը ազատելոյն տեսնելու համար։ որու ենթակայ եղար Ձեր ամենուրեայ յոգնութեանց եւ անմնուէր աշխատութեանց մէջ Ազգային գործոց բարեկարգութեան հոգը տարած ատենին։

Այսպէս է որ կեռ Ազգային ամեն բարեկարգութիւն՝ որուն ժողովուրդը հանդգնելն կը փափաքի՝ իր վարձանին հասած չէ կատարելուն։ բայց դիտել պէտք է որ մեկ տարուան միջոց այսպիսի նպատակի մը համար խիստ կարճ է։ որ այնքան խոչ եւ խորթ ունի իր առջեւ եւ որ բոլոր ազգայնոց բարոյական եւ նիւթական ձեռնտուութենէն կը կարօտի։

Ձեր Սրբազնութեան շնորհեալ բնական ժողովը վերանորոգուելով օրինաւորապէս սկսաւ գործելու եւ հաստատակամ ազգային կենսական խնդիրները լուծել ու որոշել։ իր յանձնարարական հնոտեսը երեսփոխանաց գործունէութեան եւ ազգասիրութեան յայտնի ապացոյցն են։ եւ իրր այն Ազգային պատմութեան մէջ ազգու. օրինակ մը պիտի թողուն։ Ամենայն ուելի մեծ ապացոյց մը չի կրնար փընտուրել հաստատելու համար թէ նրեսփոխանութիւնը կ՚ուզէ իր ջանքերը միացնել Ձեր Սրբազնութեան ջանքերը հետ՝ Ազգային Յանձնաժողովութեան վերաբերութեան գործը վաղ ընդ վայթ կատարելու։

ԲԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

1871

Ահա դնաց տահեցաւ՝ ի ծոց յաւիտենականութեան մեր բարոյական կենաց մէկ մասն ալ։ 1870 տարին, այն է անչարժ յաւիտենականութեան մէկ շարժուն չափը։

Ի՞նչ դիւրին է ըսել։ գնա՛ց, տահեցա՛։ իրրեւ թէ հարուած մ՚էր՝ որ անցաւ, հրեշ մը՝ որ դիրեցաւ, եւ աղէտ մը՝ որ ամբարձաւ։

Կը գիտեմ՝ որ դուարթ մանկութիւնը կը խայտայ, գեղեցիկ կոյսերը կը բերկրին, եւ սիրող սիրտեր՝ սիրոյ երբ առհաւատչեայ՝ դեւանիթիթի ծոցեանց փունջերը նուիրելով իրենց նարատի հարսերուն՝ ապագայ բարեբաստութիւններ կը հնչեն գուսանի բերկրանաց։ ինչո՞ւ։ վասն զի նոր տարւոյն առաջին օրն է։

Գեղեցկութիւնը վարդի նման կը խամրի։ սիրոյ կենաց քաղցր հրապոյրները կը օրանան, գարնի տարանկութիւնն աչխարհի ուրախ խաթատրոն երեկ սրտի ու մեռատ կրմութենէ հեռու ապրած է։ կը տեսնեմ՝ որ՝ ի վաղիւ լքեալ եւ յուսապրեկ կրսէ իւրոյն։ եւ ու աչխարհի ոչնչութիւն ենք։

Ի՞նչ փափաքն եւ ի՞նչ տարբերութիւն ժամանակի։—բայց տասնկ չէ։ վասն զի մարդկային մտոց բարձրութիւնը բնաւ յոյնչութիւն չի յանդիր։ բան որում՝ ոչնչութեան դատանութիւնը մնաց տակաւ թիւն կենդանդրէ։ դի չի՞ երբեք ոչնչութիւն։

Եւ ինքն՝ որ յանախ Ճասանոց քաստորուեն ապէրիւ ընթերցողաց ներքսանոթութեանը կ՚ուսմանամամ։ կը փաթիամ համարն հեռաւոր եւ մերձաւոր Հայերուն նոր եւ բարի յաջող տարի շնորհաւորելը։

Ահա իսկեալ եւ մոռացութեան դեղեցիկ ու գեղոյ տաւիթ մը կը ներկայանոյ մեզ առիթ մը՝ զոր կ՚ընտրեմ տարեգրիչ նշանարանն անուանել, ուստի կարծեմ՝ ներելի կրլլայ ինձ անցեալին վրայ յիշատակ ակնարկ մ՚ընել։

1870 տարին խաղաղ եւ դուարթ սկսրնաւորութիւն մ՚ունեցաւ, բայց ցաւանքը շատ ուստ եղաւ։ եւ վնասարեր հանոյն աչխարհի։

Մեկ գեղեցն պատճառաւ վախճանեցաւ մեկ մեծ մեկ։ եւ ուրիշներ հանոյն աչխարհի։

Ինչ դիւրին է ասել։ գնա՛ց, տահեցաւ։ իրրեւ թէ հարուած մ՚էր՝ որ անցաւ, հրեշ մը՝ որ դիրեցաւ, եւ աղէտ մը՝ որ ամբարձաւ։

Կը գիտեմ՝ որ դուարթ մանկութիւնը կը խայտայ, գեղեցիկ կոյսերը կը բերկրին, եւ սիրող սիրտեր՝ սիրոյ երբ առհաւատչեայ՝ դեւանիթիթի ծոցեանց փունջերը նուիրելով իրենց նարատի հարսերուն՝ ապագայ բարեբաստութիւններ կը հնչեն գուսանի բերկրանաց։ ինչո՞ւ։ վասն զի նոր տարւոյն առաջին օրն է։

Գեղեցկութիւնը վարդի նման կը խամրի։ սիրոյ կենաց քաղցր հրապոյրները կը օրանան, գարնի տարանկութիւնն աչխարհի ուրախ խաթատրոն երեկ սրտի ու մեռատ կրմութենէ հեռու ապրած է։ կը տեսնեմ՝ որ՝ ի վաղիւ լքեալ եւ յուսապրեկ կրսէ իւրոյն։ եւ ու աչխարհի ոչնչութիւն ենք

որուն կը կարծեին վարչական խել մը հիմնական անօրէնութիւններ։ Ասոնց զարգացմանը վարչութիւնն հանդարտութեան տեղեկագրին մէջ որ Լիմասոլ երկրամասի զոյ՝ մանրամասնորար նկարագրելով յայտնապէս պիտի տեսնուին որ թէ եւ. անցեալ տարւոյ շրջանին մէջ տարաջարեալ հիմնական անօրէնութիւններն՝ ի գործ չեն դրուած, սակայն դալիք վարչութեանց ընթացքը դիւրացնելու համար հարկ եղած նախապատրաստութիւններն եղած են։

Կը մաղթենք որ ազատնուռեւ չ'ներդրուին այն ցաւալի երկպառակութիւնները՝ որոնք ծանր փորձերու մէջ դրին զՍկզբ։ Այս է մեր իրենը, եւ անշուշտ Ամառուան պիտի պահէ զայն։

. . . Խմբագիր։

Շատերն խնդրած են անչուշտ եւ դիտեն թէ Յաշմանեանու քի եւ Գոլանկէոմիրկի միացեալ թատրոնի մէջ թատրական խաղերդ մը կայ, որ միշտ յուզմունք եւ գժտութեանց Էնթակոյ ըլլալով։ Այդ. փարձութիւնն ալ պրեմէ միշտ իր վրայ զբաղեցուցած է։ բայց Հին պիսակը թէ թատրական խորհուրդ առնուելով կազմուած այդ խմբակին ինչ աստիճան մարմին մ'է։

Այս անձանօթ կէտը ստուգելու համար՝ արդեն կը հանդիպիմ՝ յիշելու խորհրդին դիւանէն դարձեալ մէկ ոգաշանական նամակը։ Նոյնս թեւամբ եւ. կէտ առ. կէտ հոս օրինակեր։ զոր Գոլանկէոմիրկի դպրոցին գաղտնաբնեալն մէկուն ուղղած է։

« Քուչու Մելիլենան յունիսին « իսկիսրին գրուածին թարգմանէ էր « այսպէս օրէնց դաղտնի խորհուրդ ազգ ընդունակ »

Այս գաղտնական դրութիւնը կարծենք բաւական է ցուցնելու թէ Գալանկէոմիրկի հաշտարար եկեղեցին իր միացեալ թատերոյն եւ երկանց փարձարաններով ի՞նչ դիտ. եւ կարողութեան տէր մարդոց անառուութեան ու խնամոց յանձնուած է այսօրուան օրս։

Թող գաղձեալ պնդեն անոնք՝ որք կ'ուզղակեն թէ գպրոցներդ թատրոնն խորհրդոց հոկողութեան ներքեւ պէտք է գանուին մինչդեռ. յայտնի կը տեսնուի ոնա որ մեր այս խմբաւորման խորհուրդն ինք հոկոցի մը կարօտ է, եւ կառավարելէ առեղի կառավարուելու պէտք ունի։

կը խնդրեմ՝. . . Ցեր, որ նոր-դայս ձեր պատուական լրագրոյն մէջ հրատարակելու շնորհ ընէք, փարցութեան աշաղրութիւնը յանձնելով։

1870 Յունվ. 12 ԳԵՂԱՑ
Սեղմանիսկուր

Ամենայնէն Մանդրամէի Մեծ. խմբագրին ուղղեալ հետեւեալ նամակին հրատարակութիւնը կը խնդրուի մեզմէ։

ԳԼՈՒՆԻՆ

Ազգաբեր խմբագիր Մանդրամէի.

Խոյոտուկ-Շէն Ալթը ԻՄՉԱԼԸ

յարգոյնդ։

1429 թիւ թերթիդ մէջ մեզի դէմ յարձակողական յօդուած մը կարդացինք, որ թէ եւ. ինքը պզտիկ, սակայն իր մէջ պարունակուած խաշար սուտերը գժոխք մը կրնան լեցնել—

Հրատարակութեան մը ասարգրութիւն ծածկելը նոր եւ անհանոն բան չէ, բայց երբ դատապարտելն կողմէն պատնէշի ու. դարձեալ ասարգրութեան տէր իր անունը պահէ, ասիկորոն ասարգրական օրինաց դէմ մեղանչելն՝ ի գոյ՝ կը նեղանի դաղ կատաւ. որ իր գործոնը ուրիշները չեն տեսնար կարծելով գ. զանեան տան ալ ալ կը գոյն։—

Արդ՝ եւ կը պահանջեմ որ խմբագրութեան անունները, որ կատարուած թեան ատենը սենոց հետ գաս վարելիս յանդ՝ նոյն իսկ կատարութեան մեռադրոյն մէկ օրինակը Մանդրամէին մատաղ ընեմ, որպէս զի որ հրաւիրը ուշնարհանաւոր ըլլայ։ Ինչպէս խոսքի զաղը, թերեւոյթ գժոխոյին սատ. նահ. յայտնեն իրենց ասարգրութիւնները որ անոնք դա սատաջերդու. Խոնարհին սատ կամ իրաւ ըլլալը քննութիւնս. եւ սեռնենք ժողովուրդը արդի սատաջնորդէն զգուած է, թէ՝ հիմնուրդ բռնակալ ոչ ինչանենն։ Ցիշեալ յօդուածին մէջ յիշուած հանդարտութեան նկատմամբ ալ սա այժմ ապա միայն կրնամ որ երբ ՝ Ս. Խաչինները իրենց սնուցանելը խմբագնեն, այն ատեն հրատարակական քննութեամբ մերկապարանոց կըլլայ։ թէ որ արդեօք հանդարտութեան ատարգրութիւնը ազգայոց է, եւ ուրը կատարելոյ, եւ թէ՝ որ հանդարտութիւնը խաղաղակ ու բռնական զօրութեամբ կազմուած է եւ ուրը օրինաւոր եղանակաւ եւ ինքնայաժար կամաք. եւ այլն—

Ա. այժմ այսչափ։ իսկ իրենց Արեւելի լրագրաւածին ամէն մէկ բաներ ատութիւնը ատենական վնասով ձեր թերթին հաղորդել պարտաւոր ըլլայ։ երբ ՝Ս. Խաչինները

բոլորն ի դոհ բարձրացուցին։

Թէպէտ յանցաւորը պատուհասեցաւ, բայց ոճիրը դեռ եւս բիւրաւոր անմեղներ կը քաւեն։

Ցաղթութիւնը տեսակ մը գինովութիւն է, ուսկից չատով չսթմանիր մարդն։ Ի՞նչ բան իր թշնամին նորօրէնի յոյթեր։ բայց նորերկոյ ասնապուն՝ պատերազմը գրեց։ եւ չարաբաղեալով իր յոյթութեան մեծ վաստակը կը նսեմանի։ նա մանաւանդ. դեղապուռեանց թագուհի քաղաքն՝ զթարիզ՝ ամբակոծելով, որ իրաւամբ ուշարքի քաղաքակրթութեան մայրաքաղաքն է։ այն է որպէս ի բուսաւորութեան Ամէնքը, հեռեւարար անոր կործանելը քաղաքակրթութեան դահիճն է։ զրով եւ բնականարար յաղթողն է յաղթեալը եւ ոչ յաղթուողը։

Ահա խորհրդութեան եւ զուարթութեան սկսող 1870 տարին ոչնորինակ ախտ եւ չարագէտ փոխանակ մ'ունենայաւ. քաղաքական աշխարհին հանար։ ահա մեր ապա թէ Հայ ազգն ի՞նչ ընաւ այնտարաւոյն մէջ։

Աշխարհի այս ընդհանուր տարակարութեան մէջ տարաբաղդ Հայ ազգն ալ դրեմէ փոռուար անցեալ մը չաւնեցաւ 1871 ին համար։

Թէպէտ եւ. չեմ սիրեր գուսմկան մը

բալէն ի դոհ բարձրացուցին։

Թէպէտ յանցաւորը պատուհասեցաւ. բայց ոճիրը դեռ եւս բիւրաւոր անմեղներ կը քաւեն։

Ցաղթութիւնը տեսակ մը գինովութիւն է, ուսկից չատով չսթմանիր մարդն։ Ի՞նչ բան իր թշնամին նորօրէնի յոյթեր։ բայց նորերկոյ ասնապուն՝ պատերազմը գրեց։ եւ չարաբաղեալով իր յաղթութեան մեծ վաստակը կը նսեմանի։ նա մանաւանդ. դեղապուռեանց թագուհի քաղաքն՝ զթարիզ՝ ամբակոծելով, որ իրաւամբ ուշարքի քաղաքակրթութեան մայրաքաղաքն է։ այն է որպէս ի բուսաւորութեան Ամէնքը, հեռեւարար անոր կործանելը քաղաքակրթութեան դահիճն է։ զրով եւ բնականարար յաղթողն է յաղթեալը եւ ոչ յաղթուողը։

Ահա խորհրդութեան եւ զուարթութեան սկսող 1870 տարին ոչնորինակ ախտ եւ չարագէտ փոխանակ մ'ունենայաւ. քաղաքական աշխարհին հանար։ ահա մեր ապա թէ Հայ ազգն ի՞նչ ընաւ այնտարաւոյն մէջ։

Աշխարհի այս ընդհանուր տարակարութեան մէջ տարաբաղդ Հայ ազգն ալ դրեմէ փոռուար անցեալ մը չաւնեցաւ 1871 ին համար։

Թէպէտ եւ. չեմ սիրեր գուսմկան մը

դանոն ու ընկերոջը երբէք անկարելի է, բայց թեզանը որ ժամանակ յայտնէ։

Մեր այդ ընդհանուր ժողովը միրջաղէս հարիւր ժամանակ ունեցաւ կենդանական խնդրոյ մ'կրգացնելու։ գաւառական հարաւանարար թեանց խնդրոյն, որոնց վրայ ո՛րչափ բարձրէն նայուին, այնչափ բարձր է եւ փարիզ։

Գուցէ ամենը մոռագրեն դիս ու բանն։ ինչ հարկ նոր տարի շնորհաւորելու։ առիթ այդ չուն տարի ինարհաւորութիւններ մէջ բերելը— կը պատասխանեմ։ ինչպէս վարուելու կանոնին նոյնպէս եւ ազգայ համար նոր տարին հարիւ տեսնելու ամենէն յարմար միջոցն ու ատենն է։ ուստի եւ այս առիթ խոկ է մեզ ամենուս հարկ մեր խորհիլ մեռնելու։ քննագատել զմեր անցեալը, եւ մեր գաւառին ու պիտայիցը գարման հայցելնը արդէս զի 1871 տարին ալ դէմ տարդիւն չանցնի։ վասնզի կրնանք շատ բաներու տեր ըլլալ։ բայց ոչ երբէք ժամանակին։

Ապրելն մտածենք մեր բոլոր գոյացը միայն խորհինք լրջարար եւ ներկայացնենք որպէս զի անկէ, վասն զի ծածկելն անօգուտ է եւ հիւսպարկ։ չի կեղծենք, վասն զի կեղծաւորելն անարժան է եւ թշնամի հայրենեաց։ չի ծածկենք բնաւ։ վասնզի սարդ է որ գաւառաց մէջ տեղ տեղ մեր եղբարքն հարատեւութեանց ենթակայ են։ բայց ոչ անհաւատար, այլ սրժ անարդիւնաներկայացնենք զայս կենդանական խնդիրը մեր արդարակրօրէն կատարելութեան եւ անոր հայրական պաշտպանութիւնը հայցենք իրրեւ հաստատիչ հայրական Օսմանեան տէրութեան։

Խորհինք նաեւ մեր պիտոյիցը վերայ, եւ յառաջադիմութեան հանար կարեւոր ու հանգանակ միջոցներ ձեռք առնենք։ վասն զի կենդանը ապրելէ չի նշանակեր երբէք։

խոկ մեր Ցերրաքան առաջնորդաց դարոյ՝ անմոռ միրբիր հիւրջի ան նշանաւոր խօսքը կ'ըսեմ։ ինչէ յառաջադիմութիւն չէ ուրեր յետադիմութիւն պիտի ունենաք։

Հաւակ ապա կը մոռնեմ որ 1871ը Հայոց՝ հանար երջանկարեր ու քաղցրաբեր թուական մ'ըլլայ։ եւ Հայաստանցոց միացեալ, հոգւոյն զգացմամբ եւ արդարութեան ոչխարի ու կրքով ապրէ։

ՑՈՅԱՆ

ԴՊՐԱՆՈՑ ԳԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

ՍԿՍԱԾ Ի 1772 ԱՄՍ. ՓԲԿՉԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՄՍ 1860 ՀԱՆԴԵՍԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԱՄԲԸ

ԵՒ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒԵԼԻ ԻՐԱՑ ԱԶԳԱՍԱՐՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՐՏԱԻՈ ՎԱՐԺԱՊԵՏԻ ՊԼԲՊԼԲԵԱՆ

Ազգի մը պատմութիւնը նոյն ազգին կենաց շարունակութիւնն է աշխարհի մէջ։ Ազգ մը որ պատմութիւն չունի, մեռած է կամ ոնպոյ կը համարուի։

կան շրջանը լրացած ըլլալով իւր սրբազնագոյն ժողովը՝ խոստացած հանդիսաւոր հոչակեցուցակը կը ներկայացնէ Մեծ. Անդամոց, յանուանէ որ չմոռնակցող ազգայինք ալ ընկերութեան մասնակցելով ոգնել կը հանդիսանան նորոգ յաւաջադիմութեանը։

Ի Դիմաց Ցուցակին Ժողովոյ

Ստեփանոս Գանձապետ

Յովսէփ Մեղրիեան, Հրաբաշխ Մարգարեան

ՀԱՅՈՒԹԻՒՆՔԱՆ

ԽՆԱՄԱԿԱԼԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՍԱՅԵՑԵԱՆ ՎԱՐԺԱՊԱՆԱՑ

1170 յանուամբ մէկէն մինչեւ գեկտեմբերի վերջ։

Մուտք

Տոմակներէն հաւաքուած	ղրշ.
պղինձ սառակ	1719
Քանոնիսէին մէկ տարուան	
տակոյը պղինձ սառակ	61
	1780

Ելք

	ղրշ.
Ջանապան ծախք	
պղինձ սառակ	195
Տարը յիւռանոց քանոնիսկ մը (Թիւ 468941)	599 10
Գոլ քրէչի միանականութեան սառակ մը (Շարք 4326· Թիւ 675)	103
Շրմէնոլքիի թուղթ մը (Թիւ 209961) առաջին վճարման համար	368 20
Բ. վճարման համար	126 10
Գրատարան գրամ	388
	1780

ԴՊՐԱՆՈՑ

ԳԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

ՍԿՍԱԾ Ի 1772 ԱՄՍ. ՓԲԿՉԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՄՍ 1860 ՀԱՆԴԵՍԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԱՄԲԸ

ԵՒ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒԵԼԻ ԻՐԱՑ ԱԶԳԱՍԱՐՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՐՏԱՒՈ ՎԱՐԺԱՊԵՏԻ ՊԼԲՊԼԲԵԱՆ

Ազգի մը պատմութիւնը նոյն ազգին կենաց շարունակութիւնն է աշխարհի մէջ։ Ազգ մը որ պատմութիւն չունի, մեռած է կամ ոնպոյ կը համարուի։

ԳՈՒՆԱՅՑՎԱԾՔ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՓՈՍՏԱՅԻՆ ԳՆԱՑՔԻ ՄԱՍԻՆ

12 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

(ՀՈՐԴՈՐԱԿԱՆ ԳԻՆԸ ՏԱՐԵՑԻՆ 100 ԿԳ-ՈՒՆԻ)

Լուսավոր 3 անգամ տարեկան 110գ/ս—140գ/ս

Սամսիկ »

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԻ

12 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

Ցորեն Կարմիր գնաստանի 29 —31

Ցորեն Կարմիր գնաստանի Նկոգ 30 —32 »

» » գնալիք 30 —32

» » գնարկում 30 —32 »

» » Բեկիրիրատ 30 —32

Խակուզ Նկոգ 29 —31 »

» » գնաստանի 29 —31 »

Գարի Ցորեն 29 —31 »

» » Նկոգ 25 —29

Գարի գնալիք 25 —29

Գարի գնարկում —

Գարի Բեկիրիրատ 17 —18

Գարի Խակուզ 43—44

Գարի գնարկում —

Գարի գնաստանի 28 —30

Տարեկան 8 —

Ոսպ 6 —

Լուսի ճնկիր 6 —

ԳՐԱՀԱ ԳՆԱՑՔԻ

12 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

Գրահա Ալ. Ալեքսանդրի 110,25

Ղարաբաղի սանի » 88,13

Իրիցանում սուտ » 89,46

Ֆերերիկ » 51,25

Հին Գրանաք » —

Հինգնոց » 103, 5

Գվինա » 115գ.

Ս Ա Ն Տ Ա Ր

ԿԱՍՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻ 12 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

Ցորեն Կարմիր գնաստանի 29 —31

Ցորեն Կարմիր գնաստանի Նկոգ 30 —32 »

» » գնալիք 30 —32

» » գնարկում 30 —32 »

» » Բեկիրիրատ 30 —32

Խակուզ Նկոգ 29 —31 »

» » գնաստանի 29 —31 »

Գարի Ցորեն գնաստանի 29 —31 »

» » Նկոգ 25 —29

» » գնալիք 25 —29

Գարի գնարկում —

Գարի Բեկիրիրատ 17 —18

Գարի Խակուզ 43—44

Գարի գնարկում —

» Ոսպ գնարկում —

Գարի գնաստանի 28 —30

» Կեղ տարեցուցակ » 14 —16

» Լուսացուցակ » 10 —

Գարի գնալիք » —

» Լուսացուցակ » 6գ։—

Գարի գնարկում » —

Գարի Բեկիրիրատ » 8գ։— 9

Ոսպ 6գ։—

Գարի գնաստանի » 7գ։—

Գարի գնարկում » —

Գարի գնալիք » 6գ։—

Գարի գնարկում » —

Գարի գնաստանի » —

Գարի գնարկում » —

Գարի գնալիք » —